

Benedetta – Verhoevens vulgære visioner

Pressefotos: Another World

Frederik Bojer Bové 12.03.2022

FILM // ANMELDELSE – Den 83-årige instruktør Paul Verhoeven har fået en overraskende god film ud af den virkelige historie om en lesbisk nonne med mystiske visioner. Måske fordi Verhoeven selv ved noget om at skabe visioner, så alle folk forstår dem. “Klart Verhoevens bedste film i årtier”, mener Frederik Bojer Bové.

Benedetta

Historisk drama instrueret af Paul Verhoeven, 2021.

Skrevet af David Birke og Paul Verhoeven og bygger på Judith C. Browns bog *Immodest Acts: The Life of a Lesbian Nun in Renaissance Italy*

Med: Virginie Efira, Charlotte Rampling, Daphne Patakia

Dansk premiere d. 10. marts 2022

Man kunne godt på forhånd være lidt skeptisk overfor [Paul Verhoevens](#) *Benedetta*. Den hollandske instruktør har haft stor succes med sex på film – fra *Turkish Delight* (1973) over *Iskoldt begær* (1992) men floppede også massivt med *Showgirls* (1995), og portrætterne af lesbiske og biseksuelle kvinder har aldrig været blandt det mest nuancerede i den nu 83-årige instruktørs filmografi. Og når han nu ville filmatisere den virkelige historie om en lesbisk nonne i 1600-tallets Italien, kunne man forestille sig, at det bare blev to timer med Verhoevens egne lyster og meget lidt plads til andet.

Og ja, det er lidt blevet sådan, filmen er blevet. Men det viser sig, at Verhoevens lyster rækker langt udover nøgne kvindekroppe. *Benedetta* sprudler af en glæde ved at fantasere og fabulere, der resulterer i en historisk vision næsten så stærk som sci-fi-verdenerne i film som *Robocop* (1987) og *Starship Troopers* (1997). Det er vulgært og visionært på godt og ondt. De lesbiske scener er så tydeligt en 83-årig mands værk, at det er tåkrummende, men filmen er så ærligt og ægte bare sig selv, at det ender som Verhoevens klart bedste film i årtier.

Mystisk profet eller manipulerende løgner?

Benedetta Carlini var en italiensk nonne, der i 1600-tallet hævdede at modtage visioner om Jesus, få stigmata-sår, men som i høj grad blev kendt for eftertiden, da

en inkvisitorisk undersøgelse kom frem til, at hun havde haft et seksuelt forhold til en anden nonne, hvilket for den officielle samtid var både ulovligt og blasfemisk og mest af alt umuligt og uforståeligt.

Filmen bygger på Judith C. Browns historiske monografi fra 1986, *Immodest Acts*, der blev udgivet i serien *Studies in the History of Sexuality*. Verhoeven lægger dog meget vægt på de religiøse spørgsmål og den historiske samtid: Hans film foregår under en pest-epidemi, og Benedetta fremstår som enten en reel mystisk profet eller som en kynisk manipulator.

Vi ser hendes visioner, vidunderligt campy set-stykker, hvor en hunk af en Jesus redder Benedetta fra voldtægtsmænd eller kapper hovedet af giftige slanger eller hænger næsten helt nøgen fra korset. Så Verhoeven er meget tydelig om, at hans Benedetta altså ser *et eller andet*, men tror hun selv på, at det er guddommeligt? Eller forvrænger hun det, hun ser, når hun genfortæller det, for at spille på hendes publikums forventninger og religiøse forståelser?

Her ser vi Verhoevens helt særlige instinkt, for han lader til at have mindst lige så meget sympati for hende, hvis hun er en vulgær fantast, der bare giver folk, hvad der fungerer. Han lader faktisk virkelig til at kunne identificere sig med den indstilling.

Underlødige historiske skildring

Det er her, *Benedetta* for alvor kommer til at fungere, for dens fremstilling af 1600-tallets Italien er også en ganske vidunderlig vision. Her går Verhoeven nærmest amok i detaljer fra livet dengang. Vi får fortalt, hvordan f.eks toilet-situationen er i klosteret, hvad reglerne er for at få en ung pige optaget, og der er tænkt over, hvordan man laver religiøse skuespil, når man kun er kvinder, og alle hovedrollerne i Bibelen indtages af mænd. Og så får han mange billeder ud af den idé, at nonnernes sengepladser er adskilt af stofvægge, præcis af den tykkelse, så man klart kan se konturerne af en nøgen kvindekrop bagved, men ikke se detaljer.

[Hvis det var en lødig historisk film, så kunne man klage over, at plottet er trukket langt mere skarpt og dramatisk op end den virkelige fortælling](#)

Der er rigtig mange steder, hvor jeg tvivler på den historiske sandhed bag detaljerne, men i stedet fungerer det frit fabulerende næsten lige så spekulativt som i Verhoevens scifi-klassikere, og det er en skam, at han har lavet så få historiske film i sin lange karriere.

Pesten medvirker også til at skabe en grum apokalyptisk stemning, som jeg ikke er sikker på, jeg nogensinde har set så stærkt skildret før, som kolonner af selvpiskende og byldebefængte mennesker vandrer rundt i dødsdømt desperation. Når så også en komet farver hele himlen rød, ville det være for meget, hvis ikke det var så forbasket flot.

[Hvis det var en lødig historisk film, så kunne man klage over, at plottet er trukket langt mere skarpt og dramatisk op end den virkelige fortælling.](#)

Men når alt er spekulation, kan man i stedet først og fremmest bemærke, hvordan vores sympati med Benedetta hele tiden skifter, alt efter om hun er oppe imod den skeptiske tidligere abbedisse, stærkt spillet af Charlotte Rampling, eller hele det

katolske inkvisitoriske apparat, der vælter ned over de unge kvinder. Det er spændende og effektivt lavet.

Filmen, der er optaget i Montepulciano, Siena og Tuscany i Italien, har mange billedskønne scener, men samtidig skildres pestens inferno. Foto: IFC Films

Når filmglæden sættes fri

Jeg ved ikke, hvor meget Verhoeven får sagt om katolicisme og kristendom. Hans skildring af lesbisk sex er også tragikomisk maskulin. Det var en central ting ved den historiske Benedetta, at inkquisitionen ikke kunne finde ud af at kategorisere sex mellem kvinder uden penetration, og uden at ville spoilere for meget lader Verhoeven og hans mandlige manusforfattere til at have lige så svært ved at arbejde med det koncept. Det er ikke en film, der kan erstatte en lærebog i Historie.

[Det er en mystisk manipulation, og den ved præcis, hvordan den skal manipulere os](#)

I stedet er det blevet en vulgær vision om en mystiskers vulgære visioner, og her fungerer den fremragende, fordi fantasi og billedglæde bliver sat fri. Som med Wes Andersons hyldelse til journalistik i *The French Dispatch* er der et vidunderligt match mellem form og indhold. Omend *The French Dispatch* dog også er en del mere ambitiøs og opfindsom i sin form, hvor det meste i *Benedetta* er set før. Bare sjældent så gennemført.

Benedetta er Verhoevens bedste siden *Starship Troopers*. Men det siger heller ikke så meget. Det er kun Verhoevens fjerde film på de snart 25 år siden da, og både *Black Book* (2006) og *Elle* (2016) forsøgte at ramme en mere seriøs tone. Det har bare aldrig været Verhoevens styrke.

Der er ting i *Benedetta*, som er værd at tage seriøst, men der er ikke meget, der skal tages for gode varer. Det er en mystisk manipulation, og fordi den ved præcis, hvordan den skal manipulere os, er den lige så udleverende om sit publikum som om sine skabere.

Paul Verhoeven

Frederik Bojer Bové

Frederik Bojer Bové (født 1.12 1986) er cand.mag. i Moderne Kultur og Kulturformidling og BA i Historie. Han blogger om film på [kronoper.dk](#), er dansk redaktør på tidsskriftet *Cinema Scandinavia* og har været programlægger på